

امنیت هویت‌محور بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران از منظر امام خمینی(ره): فراسوی دولت - ملت محوری

* مرحوم نبی‌الله ابراهیمی

** محمدحسین جمشیدی

*** سیدمحمدرضا صیفی

E-mail: ebrahimiir@modares.ac.ir

E-mail: jamshidi@modares.ac.ir

E-mail: m_seifi@modares.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۶/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۸/۱۷

چکیده

امنیت هر جامعه‌ای از دو بعد ملی (درون‌مرزی) و بین‌المللی (برون‌مرزی) تشکیل می‌شود. هرچند امنیت ملی رکن اساسی حفظ و بقای دولت - ملت محسوب است، اما امروزه به دلیل پیچیدگی روابط بین‌جوامع اهمیت و کارکرد امنیت بین‌المللی افزایش یافته، به‌گونه‌ای که امنیت ملی در هر جامعه‌ای پیوند تام با امنیت بین‌المللی آن جامعه دارد. هدف این نوشتار، بررسی اندیشه امام خمینی(ره) در باب امنیت بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران است. بر این مبنا، سؤال اصلی نوشتار این است که فرادولت‌گرایی و فراوستفالیایی‌گری بر مبنای اندیشه امام(ره) چگونه می‌تواند برای تحقق امنیت بین‌المللی ایران به‌کار گرفته شود. استدلال پژوهش حاضر این است که با توجه به پسااستعماری بودن اندیشه‌ی امام(ره) در باب امنیت بین‌الملل (که ما آن را فراوستفالیایی‌گرایی می‌نامیم) در گفتمان ایشان نوعی نگاه دین‌محور و اخلاق‌گرایی هنجاری مستتر است که براساس آن امنیت بین‌الملل را تعریف می‌کند و ویژگی‌های آن را با تکیه بر عدالت، وحدت، انسجام و مقابله با نظم هژمونیک ظالمانه‌ی موجود بیان می‌کند. در این نوشتار نخست، چهارچوب مفهومی گفتمان سیاست خارجی امام(ره) و سپس ابعاد گوناگون این گفتمان در ایستار سیاست خارجی ایران بررسی می‌شود و در آخر چگونگی تأثیر نگاه امام بر خوانش امنیت بین‌المللی مورد نظر وی بیان می‌شود.

کلید واژه‌ها: امام خمینی(ره)، امنیت بین‌المللی، پساهازی، پسااستعماری، جمهوری اسلامی ایران، سیاست خارجی.

* استادیار گروه روابط بین‌الملل دانشگاه تربیت مدرس

** عضو هیأت علمی گروه روابط بین‌الملل دانشگاه تربیت مدرس، نویسنده‌ی مسؤول

*** کارشناس ارشد روابط بین‌الملل دانشگاه تربیت مدرس